

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Erøbydelseskræft

til

den offentlige Examen i Juli 1865

ved

Lærd- og Realskolen i Molde.

1. Efterretninger om Skolen i Skoleaaret 1864. Ved Rector A. Brinchmann.
 2. Om et foreslaaet Møde af Lærerne ved Christiansunds, Næsunds og Moldes Lærd- og Realskoler i Molde 1865. Meddeelt af Rector Brinchmann.
 3. Nogle Bemærkninger ved „Norst Grammatik af R. Feilberg“, ved Forf.
 4. Sange for Skolens Disciple, med Musik og tildeels med Text af Adjunct Dørum.
-

Molde.

Trykt af L. G. Haum.

1865.

I

Gfsterretninger om Skolen i Skoleaaret 1864.

A. Skolens Lærere,

deres Fag og Antal ugentlige Underviisningstimer.

1. Brinchmann, Rector:

Græst i 3 L.	5	Timer.
Do. i 2 L. b	5	
Latin i 1 L. b	8	
	<hr/>	18 Timer.

2. Feilberg, Overlærer:

Latin i 3 L.	9	Timer.
Do. i 2 L.	9	
Tydt i 3 L.	1	
Frant i 3 L.	2	
Historie i 3 L.	3	
	<hr/>	24 Timer.

3. Sommerschild, Adjunct:

Religion i 3 L.	2	Timer.
Do. i 2 L. & R.	2	
Do. i 1 L. & R.	2	
Do. i 2 F.	3	
Engelt i 3 L.	2	
Do. i 2 L. b	2	
Do. i 2 R.	3	
Do. i 1 R. b	2	
Do. i 1 R. a	4	
	<hr/>	22 Timer.

4. Dørum, Adjunct:		
Mathematik	i 3 L.	3 Timer.
Do.	i 2 L. & R.	4
Do.	i 1 L. & R.	5
Naturhistorie	i 2 R.	2
Do.	i 1 R.	2
Do.	i 2 F.	2
Naturlære	i 2 R.	3
Geographie	i 3 L.	1
Do.	i 2 L. & R.	1
Tegning	i 2 R. (& 1 R. b) . . .	1
(Sang i alle Klasser)	4	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black; margin-top: 5px;"/> 24 Timer.
5. Dvoren, Adjunct:		
Græsk	i 2 L. a	5 Timer.
Latin	i 1 L. a	8
Historie	i 2 L.	1
Norsk	i 2 F.	5
Tysk	i 2 F.	5
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black; margin-top: 5px;"/> 24 Timer.
6. Christophersen, Capt., Timeleærer:		
Regning	i 2 R.	2 Timer.
Do.	i 1 L. a	1
Do.	i 1 R.	2
Do.	i 2 F.	4
Do.	i 1 F.	4
Skrivning	i 1 L. a	1
Do.	i 1 R.	1
Do.	i 2 F.	3
Do.	i 1 F.	5
Tegning	i 2 R.	1
		<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black; margin-top: 5px;"/> Lateris 24 Timer.

Transport 24 Timer.

Tegning i 1 R.	2	
Do. i 2 F.	2	
Do. i 1 F.	2	
(Gymnastik i alle Klasser)	4	30 Timer.

7. Grytnæs, Timelærer:

Historie i 2 L. & R.	2	Timer.
Do. i 1 L. & R.	3	
Do. i 2 F.	3	
Do. i 1 F.	3	
Geographie i 1 L. & R.	2	
Do. i 2 F.	3	
Do. i 1 F.	2	
Norsk i 1 F.	5	23 Timer.

8. Bugge, Frederik Marius, Timelærer, ansat ved Skoleaarets Begyndelse. Søn af Sognepræst Joadim Bugge og Hustru Olive f. Mønnestad. Født 29de Januar 1842 paa Thingbolds Præstegaard. Discipel af Latinskolerne i Molde og Trondhjem, fra hvilken sidste han dimitteredes i 1859, tog samme Aar Examen artium, og i 1ste Semester 1864 theologisk Embedsexamen med Charakter „Haud illaudabilis“.

Norsk i 3 L.	3	Timer.
Do. i 2 L. & R.	2	
Do. i 2 R.	1	
Do. i 1 L. & R.	3	
Do. i 1 L. & R. a	1	
Indst i 2 L. & R.	2	
Do. i 2 R.	1	

Læris 13 Timer.

Transport 13 Timer.

Inhst i 1 L. & R.	3
Do. i 1 L. & R. a	1
Fransl i 2 L. & R.	2
Do. i 2 R.	1
Do. i 1 L. & R. b	4
Religion i 1 F.	3

27 Timer.

B. Disciplene.

Dissees Antal udgjorde:

	i 3 Latin= klassjer.	i 2 Real= klassjer.	i 2 Fæl= leoklassjer.	i Alt.
i 3die Qvartal 1864	29.	10.	30.	69.
i 4de — —	27.	10.	30.	67.
i 1ste — 1865.	27.	9.	30.	66.
i 2det — —	27.	7.	29.	63.

Af Skolens nuværende (2det Qvartal 1865) Disci-
ple ere:

Sønner af	3 Latin= klassjerne.	3 Real= klassjerne.	3 Fælles= klassjerne.	3 hele Skolen.
Embeds- og Bestil- lingdmænd	18.	3.	10.	31.
Næringsdrivende By- borgere	8.	4.	16.	28.
Landmænd	1.	•	3.	4.

D. Underviisningen.

Ligesom tidligere har denne været henlagt til Formiddagstimerne fra 8—1, med Undtagelse af Underviisningen i Engelsk (1 i 3die og 2 i 2den Latinklasse), og i Regning (1 i 1ste Realklasse) samt i Sang og Gymnastik.

Ugens Gjerning har været indledet med Psalmesang af samtlige Disciple og Lærere, samt Bøn forrettet skifteviis af Adjunct Sommerschild og Timelærerne Grytnæs og Bugge.

I Skoleaaret er gennemgaaet:

I Religion.

(Lærere: Adjunct Sommerschild og Timelærer Bugge.)

- 3 L. Nabels Omrids af det christelige Troesindhold og Kurts's Bibelhistorie repeteret. Desuden Dimittenderne Niosens Kirkehistorie repeteret, og de øvrige Disciple Matthæi Evangelium i Grundsproget paa de sidste Capitler nær.
- 2 L. Pontoppidans Forklaring og 9 Capp. af Johs. Evangelium. Desuden
- b. Bogts større Bibelhist. § 160—204.
- a. Do. Do. Do. § 107—130.
- 1 L. & R. b. Pontoppidans Forklaring § 162—509.
- a Do. Do. § 1—306.
- b. Bogts større Bibelhist. § 109—154.
- a. Do. Do. Do. § 93—135.
- 2 F. b. Luthers Catechisme repeteret.
- a. Do. Do. heelt gennemgaaet.
- b. Bogts større Bibelhistorie § 91—171.
- a. Do. Do. Do. § 1—89.
- 1 F. b. Bogts mindre Bibelhist. repeteret.
- a. Do. Do. Do. Side 1—27 (Ruth).

b. Luthers Catechism. til Børnelærdoms Visitats.

a. Do. Do. 1ste og 2den Part.

I Norst.

(Lærere: Lærelærer Bugge, Adjunct Dvoren og

Lærelærer Grytnæs.)

3 2.

Den dansk-norske Litteraturs Historie i vort Aarhundrede efter mundtligt Foredrag, ledsaget af Læsning af de omhandlede Forfatteres Verker, tildeels i Brudstykker. — Af og til: mundtlige Foredrag. — Stile: 1) Om Munkbæsenets Indflydelse paa Menneskeslægtenes Udvikling. 2) Vi lære for Livet, ikke for Skolen alene. 3) Constantin den Stores Betydning i Verdens- og Kirkehistorien. 4) Gnothi seauton! 5) Udsigt over Danmarks naturlige Beskaffenhed. 6) Letsiind og let Sind. 7) Kort Fremstilling af den dansk-norske Litteraturs Tilstand ved det 18de Aarh.s Udgang. 8) Om Tausshed. 9) Den norske Fiske. 10) „Skomager, bliv ved din Kæst!“ 11) Anmeldelse af „Kongedatterens Brudbrev, Digt i 12 Romancer af A. Wundt.“ 12) Olaf den Hellige. 13) Hovedstaden og Smaaastaden. 14) Geographiens Studium og Nytte. 15) Sig mig, hvem du omgaaes, og jeg skal sige dig, hvem du er. 16) Udvikling af det første Bud. 17) Mod hvem og hvorfor skal man være høflig? 18) Den Dehlenschläger-Baggesenke Strid. 19) Er Theatret virkelig — som det selv siger — „ei blot til Lyst“? 20) Min Mening om Latin og Græsk som Skolefag. 21) Hvo som vil smage Kjernen, maa knække Nød-

den. 22) Om Nyttens af fremmede Sprog for Nordmænd. 23) Hvad har Unglingen bundet ved sin Skolegang, naar han har gjort hvad han kunde og burde? 24) Carl den Tolvtes Charakter. 25) Udbilling af Begrebet „Ære“, samt om Forskjellen mellem Ærefjærhed og Ærgjerrighed. 26) Romsdals Amts Geographie. 27) Skildring af Vikingelivet i Norden. 28) Mange Fornødenheder i en ung Alder, og hvad dette ferer til. 29 og 30) To selvvalgte Opgaver.

2 L. & R. Kæsens Læsebøger, Læsning med Fortolkning samt Declamation. — Knudsens Sproglære: Ordannelseklære og Yndklære. — Stile: 1) Napoleons Død (Ojengivelse efter et foredraget Emfte). 2) Straffet Uetsindighed (Fortælling). 3) Beskrivelse af vort Skolehuus. 4) Sundhed er et stort Gode. 5) Vor Tour til Vænset. 6) En Aften i Auctionslocalet. 7) En Baarmorgen. 8) Hvorledes man bedst benytter sine Skoleaar (Samtale mellem to Disciple). 9) Hvad jeg kan see fra mit Vindu. 10) Før, under og efter et Uveir. 11) Salomos Historie. 12) Samtale mellem en Bykarl og en Bonde. 13) Kort Udsigt over Xuthers Liv og Virksomhed. 14) En Skitour. 15) Romsdals Amts Geographie. 16) Krig er et stort Onde. 17) En selvvalgt Opgave.

2 R. Deuden gennemgaaet den norske Gudelære.

1 L. & R. Jensens Læsebog, Læsning med Fortolkning samt Declamation. — Af Knudsens Sproglære Bøgningslæren. — Stile: 1) Et Brev om Landli-

betø Behageligheder. 2) Noahs Historie. 3) Beskrivelse af Tolddøden i Molde. 4) En Ildbrand. 5) Vor Tour til Vønslet. 6) Et Frikvarteer i Skolen. 7) En Dalerseddels Hændelser. 8) Et Barn redder sin Fader (Fortælling). 9) Skilbring af en Regnveirsdag. 10) Et irrgjærligt Sneboldslag i Molde Lærd- og Realskole. 11) Brev til en Ven i Hovedstaden. 12) Fortælling om den nygjerrige Gut. 13) En Kjelketour. 14) De ulige Brødre (Fortælling). 15) En Drøm. 16) Oversættelse fra Tysk. 17) En selvvalgt Opgave.

a. har desuden gennemgaaet Sætningslæren efter Knudsen.

2 §. Jensen's Læsebog, Udenadlæren og Declamation af Digte, Gjengivelse af oplæste Stykker, dels mundtlig, dels skriftlig, samt Indenadlæring. — Bojesens Grammatik b til § 57 (Ordstillingen) og a til § 47 (uden Anmærkn.) I Regelen 1 Gang ugentlig skriftlige Øvelser.

1 §. b. Læsning og Gjenfortælling efter Jensen's Læsebog forfra til 5te Afdeling samt de letteste Stykker af 6te Afdeling.

a. Læsning og Gjenfortælling efter Læsebog for Almestolen, helt igjennem, sam: Staveøvelser.

b og a. Udenadlæren af Vers 1 Time ugentlig.

I Tysk.

(Lærere: Oberlærer Feilberg, Timelærer Bugge og Adj. Olvren.)

3 L. Schillers Don Carlos; de vigtigste Afsnit af Formlæren efter Autenrieth; jævnlig mundtlige Øvelser i at oversætte fra Tysk til Tysk.

- 2 L. & R. Autenrieths Læsebog Side 196—261 (med Forbigaaelse af et Par Stykker).
 Autenr. større Gramm. til Orddannelselæren.
 — Parleur, de 10 første Blade.
- 2 R. (desuden) mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Norsk til Tysk, samt Dictat.
- 1 L. & R. Autenr. Læsebog S. 59—119.
 — Gramm. til Orddannelselæren.
- a. desuden Nalh. Ufbg. fra S. 134 til Enden.
- 2 F. b. Nalh. Ufbg. S. 22—100.
- b og a. Autenrieths mindre Grammatik til de stærke Verber (som ere indøvede under Læsning i Læsebogen).
- a. Nalh. Ufbg. fra Beg. til 21de Stykke udenad, videre gennemgaaet til 28de Stykke.
- I Fransk.
- (Lærer: Overlærer Feilberg og Lærelærer Bugge.)
- 3 L. Borrings Études littéraires fra Stykket Les voleurs en Espagne til Enden, samt de tilføiede biographiske Notitser.
 Smiths Grammatik Formlæren. — Mundtlige Øvelser i at oversætte fra Norsk til Fransk.
- 2 L. & R. Nalholms Ufbg. S. 88—143 (Ubetydeligt forbigaaet). — Smiths Grammatik Formlæren. — Autenrieths Parleur som i Tysk.
- 2 R. (desuden) som i Tysk.
- 1 L. & R. b. Nalholms Ufbg. til S. 61 (Fabler).
 Brindmanns Grammatik.
- I Engelsk.
- (Lærer: Adjunct Sommerschild.)
- 3 L. Marrhat: The settlers in Canada. — En-

deel poetiske Stykker i Nutenr. Ufbg. — Jævnlig Dvelfer i at oversætte fra Norsk til Engelsk. — Nutenr. Parleur: Halvparten af Samtalerne. — Nutenr. Gramm. benyttet ved Henviisning fra Læsebogen.

2 L. b. English made easy af Berg mundtlig, og fordetmeste skriftlig til S. 86 og fra S. 112 til Enden. — Tvende viderekomne Disciple Nutenr. Ufbg. fra No. 1—7 og No. 9. — Nutenr. Gramm. Formlæren.

2 R. Nutenr. Ufbg. S. 44—113. — Samtalerne efter Nutenr. Parleur (paa de 4 - 5 sidste nær). — Oversættelse fra Norsk til Engelsk, mundtlig og (1 Gang ugl.) skriftligt.

1 R. b. Nutenr. Læsebog S. 1—53. — Nutenr. Grammatik gennemgaaet ved Henviisning fra Ufbg.

1 R. a. English made easy.

I Latin.

(Lærere: Overlærer Feilberg, Rector Brindmann og Adjunct Dvren.)

3 L. Cic. Qvæst. Tusc. I. Hor. Odd. I og II, 1. Hor. Epist. I, 1—10 incl. Vergil. Aneid. I, II. — To Oversættelser ugentlig, deels extemporalt, deels hjemmefrevne. — Maddigs Gramm. repeteret den paradigmatiske Deel. — Bojesens Antiqv. repet. af øverste Parti.

a. (desuden) Liv. I og II og 1 Extemporalstiil ugl. i sidste Halvaar. — Dimittenderne have repeteret Alt, hvad de skulle lægge op til Artium.

2 L. Ovid. Metamorph. Blochs Udgave S. 1—38 og 43—56 (1036 Vers). — Cic. oratt. in

Catil. III og IV. — Flemmers Udgave af Sølvalderens Skribenter: Afsnittene af Vellejus og Qvinctilian. — Madv. Gramm. (3die Udg.) §§ 284—346 (med Forbigaaelse af nogle faa Anmærkn.). — 2 Stile ugentl. efter Jngerølevs Materialier, med Gjennemgaaelse af de tilsvarende Dele af Grammatiken. — Enkelte Oversættelser.

- 1 §. b. Madvig's Syn-tag 1ste og 2det Afsnit. — Caesar de bello Gall. I og II. — 1 Stil ugl. efter Jngerølevs Material.
- a. Chr. Schmidt's Læsebog fra Beg. til 20de Stykke. Fra 20 til 35 udvalgte Exempler saavel af de latinske som norske Stykker; de latinske ere lærte udenad, de norske oversatte skriftlig hjemme, rettede paa Skolen og gjengibne udenad. — Af 2det Afsnit Fabulæ No. 1—15. — Madvig's Gramm. 4de Udgave til Ordbannelselæren, med Forbigaaelse af Anmærkninger, og Capp. 17—22 kun gjennemgaaede under Henviisning fra Læsebogen.

3 Græsk.

(Lærere: Rector Brindmann og Adjunct Dvoren.)

- 3 §. Curtius's Gramm. ved Voss, Syn-tag.
- a. Homers Iliad. I—VI.
- b. (Repeteret) Herodot I, 1—64. Xenoph. Memorab. Socr. I, Platons Apologia Socr., Homers Iliad. I—VI. — Antiquiteter som f. A.
- 2 §. b. Curtius's Gramm. Ordbannelselæren og Syn-taget. Herod. III, 1—60. Xenoph. Cyrop. I.
- a. Curtius's Gramm. §§ 1—312 med Forbi-

aaelse af Anmærkninger. — Schott's Elementar- bog for Begynd. til 77de Stykke (deels alle, deels udvalgte Exempler). -- 6 Hæfter.

I Hebraisk

har ikke været underviist.

I Historie.

(Lærere: Oberlærer Feilberg, Adjunct Dyrén og
Lime lærer Grøntved.)

- 3 L. Thrieges Oldt. Historie, og Bohrs Middelald. & nyere Historie til Aar 1789
- 2 L. & R. Bohrs Middelald. Historie repeteret. To. nyere Historie fra Rusland 1725 til den franske Revolution 1789. Nisens Historie S. 321—395 fra den franske Revol. indtil Nutiden.
- 2 L. (desuden) Thrieges Oldtidens Historie S. 68—163 fra Athens glimrende Periode til Rom under Patriciernes Eneherredømme.
- 1 L. & R. Bohrs Middelalderens Historie (heelt gennem- gaaet) S. 1—209.
- 2 F. b. Nisens Historie fra 1ste Korstog til den franske Revolution (Side 149—320).
- a. Nisens Historie til 1ste Korstog (S. 1—149).
- 1 F. b. Petersens Norges Historie forfra til Kalmar- unionen (S. 83) samt Snorre Sturlesons Konge- sagaer efter mundtlig Fortælling.

I Geographie.

(Lærere: Adjunct Dørum og Lime lærer Grøntved.)

- 3 L. Geelmuhdens Lærebog: Asia og Australia, der- næst for største Dele repeteret Europas saavel pphistte som politiske Geographie.

- 2 L. & N. Geelmuydens Lærebog: Asia, Africa, Amerika og Australia.
- 1 L. & N. Geelmuydens større Lærebog: fra Topographie i Norge til Rusland (S. 140—286).
- 2 F. Geelmuydens mindre Geographie: fra Africa til Enden (S. 136—172) og fra Begyndelsen til Asia (S. 1—112).
- 1 F b. Petersens Jordbestr.: Indledning (mæest mundtlig); fra Norge (S. 39) til Asia (S. 65) udførligere.

I Matematik.

(Lærer: Adjunct Dørum).

- 3 L. Repeteret: D. J. Brochs Arithmetik og Geometrie.
- 2 L. & N. Holmboes Geometrie fra Afnittet „Om rette Liniers Forhold til hinanden“ til Enden. Efter praktisk at have lært at uddrage Kvadratroden have Disciplene løst de til det læste Afsnit hørende Opgaver i D. J. Brochs „Samling af Opgaver til Holmboes Geometrie“. F & S
- 1 L. & N. D. J. Brochs Geometrie de tre første Bøger, dog med foreløbig Forbigaaelse af No. 21 & 39 samt §§ 67 & 68.
- Desuden har b. repeteret Arithmetik.

I Naturhistorie.

(Lærer: Adjunct Dørum).

- 2 N. Botanik efter Arboes Plantalære, med Benyttelse af Herbariet og Svensk Skolbotanik af Thebenius. Om Sommeren anstillet Examination af levende Planter.

1 N. Zoologi efter Siebkes Lærebog (fra Pag. 144 til Enden).

2 F. Siebkes Dyreriget's Naturhistorie (Side 1—5, 84—92 og 144—295).

I Naturlære.

(Lærer: Adjunct Dørum.)

2 N. Arndtsens Physik indtil „Dampmaskinen“ Pag. 104.

I Regning.

(Lærer: Lærelærer Capt. Christophersen.)

2 N. Samtlige Regningsarter efter Dlsens Regnebog, samt Kvadrat- og Cubit-Regning.

1 L. a. Enkelt og sammensat Reguladetri, Rjedereglen, Rentens- og Rabatregning, Terminers Reduction (og for 1 Discipel: Kvadrat- og Cubitregning).

1 N. a. Enkelt og sammensat Reguladetri.

b. Do. Do. Do. samt Rentens Regning.

2 F. b. Brøf, de 4 Species i benævnte Tal, Forhold og Proportioner og enkelt Reguladetri (for nogle Disciple: Rjedereglen, Rentens- og Rabatregning samt Terminers Reduction).

a. Til og med Subtraction i Brøf.

1 F. b. De 4 Species i ubenævnte hele Tal (1 Discipel: Brøf).

a. Indtil Division i ubenævnte Tal.

I Skrivning.

(Lærer: Lærelærer Capt. Christophersen.)

1 L. a. } Efter Forskrift.

1 N.

2 F. Efter Forskrift og langsom Dictat.

1 F. Efter Forskrift og Lærerens Opfkrift.

J Tegning.

(Lærer: Adjunct Dorum og Timelærer Capt. Christophersen.)

2 R.	}	Constructionstegning; Opgaver af Plangeometrien.
1 R. b.		Reglesnittene og endeel andre plane Curver.
2 R.	}	Frihaandstegning efter fhyggede Fortegninger af
1 R.		Landstaber og Dyr.
2 F.	}	Frihaandstegning efter lettere Fortegninger.
1 F.		

J Sang.

(Lærer: Adjunct Dorum.)

Eldre Afdeling: 3 & 4stemmige Sange.

Yngre Afdeling: Læsning og Skrivning af Noder. — Elementerne af Musiktheorien gennemgaaede. 1, 2 og 3stemmige Smaaefange.

J Gymnastik.

(Lærer: Capitaine Christophersen.)

Gymnastiske Øvelser under aaben Himmel og uden Apparater, samt militær Exercise med og uden Væb. (Skolens Gymnastiklokal, hvortil Grundstenen under Sang af Disciplene og Tale af Rector nedlagdes den 1ste April 1865, vil først i næste Skoleaar blive færdigt til at tages i Brug.)

E. Extract

a) af Skolens Hovedregnskab for Aaret 1864.

Indtægt.

	Spb.	R.	Spb.	R.
1. Beholdning efter 1863 Aars Regnskab:				
a) Udestaaende Capital	1,017.			
b) Contant i Cassa	741.	65.	1,758.	65.
			<u>1,758.</u>	<u>65.</u>
			Kateris	1,758. 65.

	Epd.	β.
Transport	1,758.	65.
2. Skolepenge (med Lys-, Brænde- og Ind- skrivningspenge)	1,603.	49½.
3. Tilskud af Dphøningsvæsenets Fonds (ibe- regnet Gage- og midlertidige Tillæg)	1,727.	65.
4. Tilskud af Molde Commune (aarligt) . . .	200.	=
5. Renter for 1864 af Skolens udestaaende Ca- pital	43.	42.
6. Af Molde Commune til Skolebygningen og Inventariet	91.	106.
	<hr/>	
	5,424.	87½.

	Udgift.	Epd.	β.
1. Lønninger til Lærerne		3,679.	10.
2. Lys (18 Epd. 84 β) og Ved (65 Epd. 21½ β)		83.	105½.
3. Bedestens Løn		60.	=
4. Diverse Udgifter (saasom Trykningdomkostnin- ger, Brandpolice, Underviisningsrequisita) .		56.	115.
5. Udbetalinger for Molde Commune til Skole- locale og Inventarium . . 90 Epd. 10 β. samt Kassererens Procent- ter deraf	1 —	96 —	
		<hr/>	
		91.	106.
6. Kassererens øvrige Procenter (2 pCt.) . . .		71.	78.
7. Til Bibliotheket		40.	=
8. Beholdning:			
a) Udestaaende Capital . 1,017 Epd.		=	β.
b) Forskud til Bibliotheket 13 —		38	-
c) Contant i Cassa . . 310 —		115	-
		<hr/>	
		1,341.	33.
		<hr/>	
		5,424.	87½.

b) af Bibliothekets Regnskab for 1864.

Indtægt.

1. Casfabeholdning efter 1863 Aars Regnskab	5	Epd. 106	R.
2. Det aarlige Bidrag for 1864	40	—	—
3. Tilskud af Hovedkassen	13	—	38
		59	Epd. 24 R.

Udgift.

Bøger (og Bogbinderarbejde)	59	Epd. 24	R.
---------------------------------------	----	---------	----

c) af Regnskabet over Amtmand Krohgs Legat i 1864.

Indtægt.

1. Udestaaende Capital	273	Epd. 36	R.
2. Renter af denne for 1864	13	—	80
		286	Epd. 116 R.

Udgift.

1. Udestaaende Capital	273	Epd. 36	R.
2. Renterne udbetalte til Discipel af 1ste Fællestklasse Broder Jervell	13	—	80
		286	Epd. 116 R.

Den ved forrige Skoleaars Slutning til Universitetet dimitterede Discipel, Skolens første Dimittend.

Marinus Frimann Dahl Bockman,

erholdt følgende Charakterer	Religion.	Udarbejdelse i Modersmaalet.	Latin.	Lat. Stil.	Lat. Dovers.	Graff.	Lydf.	Frankf.	Historie.	Geographie.	Arithmetik.	Geometrie.	Hoved- charakter.
	ved Afgangs- examen fra Skolen i 1864	1	3	2	2,5	2,5	2	2	1,5	1,5	2	1,5	
ved Examen Artium i 1864	1	2	2	=	2	1	1	1	1	1	2	1	Laudabilis prae ceteris (1,36).

Til Universitetet dimitteres iaar:

1. Lauritz Leonhard Guldbrandsen, Søn af Skibsfører D. Guldbrandsen og født i Aalesund den 29de Juli 1846; optagen i Skolens (dengang eneste) Fællestklasse a i Juli 1856.
2. Ole Jørgen Christopher Randers, Søn af Sognepræst i Sundalen Christian August Randers og født i Christiania den 1ste Novbr. 1845; optagen i 1ste Latinklasse b i Juli 1859 efter tidligere at have nydt Privatundervisning i Hjemmet.

II.

Om et foreslaaet Møde af Lærerne ved Christians-
sunds, Aalesunds og Molde Lærd- og Realskoler
i Molde 1865.

Meddeelt af Rector A. Brinchmann.

Uagtet dette Møde, som det af Medensstaaende vil sees, ei kom i Stand, har jeg tildeels efter Opfordring af saavel Christianssundske som herværende Colleger besluttet at meddele en Extract-Beretning om det i denne Sag Passerede. Meningen hermed er da deels at give den større Almuehed, hvis Opmærksomhed gjennem Dagbladene har været henledet paa Mødet, Anledning til at erhverve en fuldstændigere Kundskab om det dermed Tilsigtede, deels at holde Sagen oppe for et kommende Aar.

I Lærermøde den 24de Febr. sidstleden refereredes, efter tidligere at have circuleret mellem denne Skoles Lærere, følgende Forslag:

„Til mine Hrr. Medlærere!

Den hersteds almindelig sølte Glæde, hvormed man i sin Tid modtog Esterretningen om Oprettelse af 3 Lærd- og Realskoler i Romødals Amt, ledsagedes hos mig tillige af Haabet om, at disse Underviisningsanstalters indbyrdes nære Belliggenhed vilde kunne aabne Afgang til en Samvirken mellem de tre Skoler, hvoraf ikke blot disse selv, men muligens vort hele høiere Underviisningsvæsen turde haabe at see gavnlige Frugter.

Allerede i et Lærermøde ifjor antydede jeg ogsaa for mine Colleger det Middel, hvorved jeg troede at denne Samvirken bedst kunde fremmes, nemlig gjentagne Sammenkomster

af de tre Skolers Lærere, beueliid i de tre Byer. At jeg først nu atter bringer denne Sag paa Bane, dertil er Grunden simpelthen den, at jeg paa Grund af Omstændigheder, som det er overflødig her at berøre, ikke tidligere har seet mig i Stand til med nogen Grad af Sikkerhed at beregne, naar vort nye Skolelocale vil blive færdigt til at tages i Brug. Jeg havde nemlig tænkt mig, at vi, Lærerne ved Molde Skole, skulde optræde som Indbydere til en første Sammentomst med Nabo-skolernes Lærere, og at denne da maatte blive at afholde her i Byen og om muligt sættes i Forbindelse med vort nye Skole-locales Indvielse. Hvorom Alting er, det nævnte Haab om Udbytte for Skolen gjennem de tre Skolers Samvirken staaer endnu fast, og jeg tillader mig derfor herved til Behandling i førstafholdendes Lærermøde at forelægge Forslag om, at vi sætte os i Spidsen for en Indbydelse som ovenanthydet. Uanset denne Sag af mine Medlærere paa samme Maade som af mig, tiltrænger den ikke udførlig Begrundelse. Jeg skal dog antyde, at jeg har tænkt mig saadanne Lærermøder ikke blot virksomme i directe videnskabelig og pædagogisk Retning, men ogsaa gavnlige gjennem Stiftelse og Befordring af personligt Bekjendtskab mellem de tre Skolers Lærere. Saa afsondret som vor lille By hidtil har ligget fra det høiere aandelige Livs Virkesteder i de øvrige Dele af Landet, vilde det næsten have været et Eærshu, om vor Lærerstand og vor Skoles Virksomhed ganske har kunnet frigjøre sig fra den eensidighed, der som oftest er en uundgaaelig Følge af Isolation. Den gjennem Bøger og andre skriftlige Meddelelser stedfindende Communication med den videnskabelige og pædagogiske Virksomhed paa andre Steder, og den ved nu og da indtrædende Forhøelse i Lærerpersonalet bevirkede Opriistelse af Kræfterne ere alene ikke tilstrækkelige Forebyggelsesmidler mod en saadan Cen-

sidighed. Til dette Maal vilde derimod en til visse, helst regelmæssige Tider gjentagen personlig Sammentkomst med Fag- og Embedsbrødre og den ved saadanne Møder fremtalte Meningsvegel være en upaatviblelig særdeles virksom Factor.

Tid og Sted for Møderne maatte naturligviis være betimelig forud fastsat, Samtalettemata og muligens Foredrag forud opgivne (medens det selvfølgelig, forsaavidt Tiden tillod, maatte staae frit for at bringe ogsaa uopgivne Emner paa Bane), et Uddrag af Forhandlingerne offentliggjøres gjennem den Bys Examenprogram, hvor Mødet var afholdt, og andre mere reglementariske Bestemmelser vedtages, hvorom det her maa ansees oversflødigt at gaae videre i Detail.

Som jævnligt forekommende Gjenstande for Discussion antages at Lærebøger og andre Underviisningsmidler, tilligemed Methode, Timeplaner og andre lignende Materier, hvorved Marsberetningerne kunde suppleres, vilde findes egnede. Stundom vilde man vel ogsaa have til Behandling Gjenstande af mere almindelig pædagogisk Betskaffenhed. Jeg skal som saadanne paapege: fuldstændig eller deelviis Drøftelse af Skoleplanen og Artiumsreglementet samt Skoleforordningen, Ujæfneligheden af større Genartethed i de brugte Lærebøger, Revision af Skolepengenes Størrelse (saaledes blandt Andet at Testimoniegebyr, og særskilte Indskrivnings- samt Bys- og Brændpenge bortfalde), tre af mig paatænkte Forslag 1) til en saadan Forandring i Examen artium, at denne, saalænge den foregaaer ved Universitetet, afholdes af øvede Skolelærere under Universitetslæreres Censur, 2) til Andragende om, at der paa et fælles Skolebudget maa blive opført en Sum til Rejsestipendier for Lærere, 3) til en Forandring af Lærerstandens Titulatur derhen, at Skolens Bestyrer som hidtil faaer Titel af Rector, at den Lærer, som i Rectors Forsald har at overtage Bestyrelsen,

faaer Titel af Conrector eller Subrector, og samtlige øvrige Lærere af Adjuncter.

Med Siden af Drøftelsen af her nævnte og andre pædagogiske eller administratoriske Emner turde man vel ogsaa nære sikkert Haab om at faae høre Foredrag over, ialfald Discussioner om videnskabelige Materier.

Alt det her Paapegede kunde vistnok gøres til og er vel ogsaa af og til Gjenstand for Behandling inden den enkelte Skoles Lærermøder, men at Udbittet vilde blive større og righoldigere, for den Enkelte som for et større Hele, naar Møderne omfattede flere Skoles Lærere, indsees lettelig.

Henseer man derhos til den Virkning, som deilige Møder vilde faae for Lærerne gjennem Behageligheden og Nyttens af personligt Bekjendtskab og gjennem den Aands- og Legemsforfriskelse, som de gjensidige Reisebesøg vilde forarsage, tør jeg haabe, at mine Medlærere ikke vilde betænke sig paa at tiltræde nærbærende Forslag.

Det kunde være et Spørgsmaal, om man ikke burde lade Forslaget til saadanne større Lærermøder omfatte alle Landets Skoler, men Hensynet til det ikke blot fra økonomisk Side betragtet Vanskelige, for ei at sige Umulige i at faae om end blot Fleerheden af samtlige Landets høiere Skoles Lærere samlet, har bragt mig til for det Første nærmest at tænke paa vore tre romsdalske Skoler, da ikke blot Byernes indbyrdes nære Veligheden gjør Lærernes gjensidige Sammentømter i ulige Grad lettere, men ogsaa de i Districtet i flere Henseender fælles Livsforholde gjøre en Tilnærmelse, som den paapegede, særlig ønskelig. — Turde man gjøre sig Haab om at see den Romsdalen nærmest liggende Skoles, Trondhjems, Lærerstand ogsaa repræsenteret ved vore Møder, behøver jeg vel ei at tilføie, at jeg vilde være med blandt de Første til at ønske Deel-

tagere derfra Velkommen. Det Samme gjælder naturligvis Lærere fra hvilkensomhelst anden Skole.

Jeg har her kun i de ydre Træk villet sætte paa Papiret en Idée, som jeg tidligere løselig har antydet for Eder, og overgiver den hermed til udførligere Drøftelse i Lærermødet. Førend jeg slutter, vil jeg dog berøre endnu en Side af Sagen. Hvor nær Christiansfund, Molde og Alesund end ligge hinanden, og hvor let det end er at komme fra et af Stederne til det andet, især i Sommer-Dampskibsfarten, saa vil dog en Rejse altid forvolde Udgifter: til de foreslaaede Møders Istandbringelse kræves der Penge, og disse vide vi jo Alle at en Lærer sjælden har nok af, selv til nødvendige Udlæg. Maa det de flettest aflagte Lærere kunde der endog være de, som blot af dette Hensyn ikke fandt Idéen realisabel. Skulde vi i Tillid til, at Skolens Overordnede erkjendte Sagens Vigtighed, kunne overgive os til det Haab, at en underdanigst Ansøgning om Tilstaaelse af et Bidrag fra det Offentlige i her berørte Sted vilde blive naadigst indvilget?

Vader os ogsaa tage den Ting under Overveielse.

Molde den 20de Februar 1865.

N. Brinchmann."

Efter nogen Discussion, hvorunder alle Lærere erklærede sig enige i Ønskeligheden af, at den i Forslaget omtalte Idée søgtes iværksat, besluttedes at sende eenslydende Indbydelses-skrivelser til Christiansfunds og Alesunds Skolens Lærere i følgende Udtryk:

„Til Lærerne ved Christiansfunds — Alesunds — Lærd- og Realskole.

I Lærermøde den 24de sidstleden refereredes Rector Brinchmanns vedlagte Skrivelse af 20de d. M. (see ovenfor), indeholdende Forslag til Skolens Lærere om at udstede Ind-

bydelse til Lærerne ved Nabobhernes, Christiansunds og Alesunds, Lærd- og Realskoler til en Sammentkomst i Molde i indeværende Sommer for at tage saadanne Spørgsmaal under Overveielse, der for det fælles Kald kunde være af Interesse.

I det vi henholde os til de i Forslaget udtalte Anstuelser og erklære os enige i, at Planens Iversættelse i høi Grad er ønskelig, tillade vi os herved at opfordre de ærede Herrer til nærmere at udtale sig om, hvorvidt de ere enige i Forslaget og for Tilfældet villige til at modtage Indbydelsen. Sammentkomsten, som vi efter nærmere Samraad fandt ei at burde udsættes indtil vor Skoles nye Vocale bliver færdigt, antoges heldigt at kunne finde Sted i Bintsen, og ville Autoriteterne forhaabentlig ikke have Noget imod, at Ferierne for dette Døgn med forlænges et Par Dage.

Et mere detailleret Program vil man senere tillade sig at oversende til Discussion, naar man har modtaget de ærede Herrer's Svar herpaa.

Ænslydende Skrivelse er under Dags Dato tilstillet Lærerne ved Christiansunds — Alesunds — Lærd- og Realskole.

Molde Lærd- og Realskole, 28de Febr. 1865.

H. Brinchmann. K. Feilberg. H. R. Sommerschild.

H. G. D. Dørum. T. A. Dvren. Christophersen.

A. P. Grønæs. J. M. Bugge."

Paa denne Skrivelse modtoges under 9de Marts Svar fra Christiansunds Lærd- og Realskoles Lærere (undertegnet: J. Elster Vedter. H. Greve. J. Varjen. B. E. Bendigen. A. Thaulow. J. Skjoldborg. Evendsgaard. Guttormsen), som erklære, at de „med fornøielse gaae ind paa Forslaget og modtage Indbydelsen til at aflægge et Besøg i Molde.“

Svaret fra Alesund (dateret 14de Marts og undertegnet af Henrichsen. A. Th. Wallem. Thaulow. D. Schultz.

Olaf Olsen. A. Th. Blehr) lød derimod afflaaende, men efterfulgtes — paa fornøjet Forestilling fra os af 16de næstefter — af en Skrivelse af 25de Marts, hvori Aalesunds Skoles Lærere erklære, at „de af os, hvem Omstændighederne tillade det, ikke vilde udeblive.“

I Tillid til, at Omstændighederne vilde tillade ialfald Fleerheden af Aalesunds Skoles Lærere at indfinde sig til Mødet, ansøgte jeg gennem det her i Byen bosatte Medlem af alle tre Skolers Ephorater om det fyl. Underviisnings-Departements Samthkke til Pintsseferiernes Forlængelse i Anledning af Mødet, ligesom der blev truffet foreløbige Forsøininger til de forventede Collegers gjæstfrie Modtagelse, hvorpaa vi, Molde Skoles Lærere, under 11te Mai, tilstrevte vore Colleger i Nabobyerne saaledes:

„Til D^r. Lærere ved Christiansunds — Aalesunds — Skoler.

Efterat Christiansunds Skoles Lærere have modtaget vor oprindelige Indbydelse og de af Aalesunds Skoles Lærere, hvem Omstændighederne maatte tillade det, have erklæret sig villige til at deeltage i det af os foreslaaede Møde her i Pintsseugen, tillade vi os nu, da Departementets Samthkke til at benytte Pintsseugen til Mødets Afholdelse er erhvervet, at gjentage vor Indbydelse til Eder med Tilføiende, at vi, efterat have veiet Grunde for og imod, have fundet det rigtigst overensstemmende med Christiansundensernes Forslag at fastsætte Tiden for Mødet til den sidste Halvdeel af Pintsseugen.

Som Indbydere have vi tilladt os at opstille følgende

Program:

1. Mødet tager sin Begyndelse Onsdag den 7de Juni Kl. 9 Formiddag.

2. Forhandlingerne holdes Onsdag og Fredag, Formiddag og Eftermiddag.
3. Torsdag den 8de benyttes efter nærmere Overenskomst, f. Ex. til en Udflugt i Omegnen.
4. Forhandlingerne optages og afgives efter behørig Redaction til Indførelse i denne Skoles Examinensprogram for dette Aar.

I det vi for at forebygge mulig Collision gjøre opmærksom paa, at undertegnede Overlærer Feilberg vil overtage Ledelsen af Forhandlingerne angaaende den af Expeditionschef Nielsen foreslaaede nye Ordning af bort høiere Skolevæsen, og at Rector Brinchmann vil bringe de af ham i hans Skrivelse til denne Skoles Lærere af 20de Febr. sidstl. omtalte Forslag paa Bane, nemlig 1) Om Rejsestipendier for de høiere Skolers Lærere, 2) Om Forandring i Afholdelsen af Examen artium, 3) Om den høiere Lærerstands Titulatur, 4) Om Skolepengenes Afrunding, tillade vi os at opfordre Eder til ogsaa at vælge Forhandlingsmemner til Ledelse og berom saavel som om Antallet af de Lærere, som fra Eders Skole kunne ventes at ville indfinde sig til Mødet, snarest muligt at underrette os.

Sluttelig: Værer velkomne."

Herpaa svarede Aalesunds Skoles Lærere den 20de Mai, „at Omstændighederne ikke tillade Noget af os at indfinde sig til det paatænkte Møde."

Paa Grund heraf underrettede vi samme Dag Christianssunds Skoles Lærere om, at „vi ansee det til Bintløst bestemte Lærermøde opgivet."

Jeg slutter disse Meddelelser med Udtalelsen af det Haab, at Omstændighederne et næste Aar ville vise sig gunstigere til Sagens Ivertsettelse.

Molde, 1ste Juni 1865.

A. Brinchmann.

III.

Bemærkninger ved en „Norsk Grammatik, udarbejdet
for Skolebrug af K. Feilberg,“
ved Forf.

Da jeg endelig i afledne Vinter har faaet Tid til at udføre et Arbejde, som jeg i længere Tid havde tænkt paa, uden at komme længere end til Forsættet, nemlig at skrive en norsk Skolegrammatik som Grundlag for Sprogundervisningen i vore høiere Skoler, har det været mig meget velkomment at faa Anledning til i dette Program at udtale mig noget udsærligere, end det kunde ske i en Fortale, om Bogens Plan og Methode, især forsaavidt den afviger fra den almindelig befulgte.

Uagtet man har en Mængde baade norske og danske Grammatikker, og specielt vor Skolelitteratur i den senere Tid er beriget med to dygtige Arbejder, Overlærer Lottes „Norske Sprogs Formlære“ og Overlærer Knudsens „Lærebog i dansk-norsk Sproglære“, har jeg dog gjort den Erfaring, at mange Lærere fremdeles føle Savnet af „en hensigtsmæssig Skolegrammatik“. For den Førstnevntes Vedkommende er dette rimeligt nok, da hans Plan har været at levere en temmelig udtømmende Behandling af Sprogets Materiel, med den Begrænsning, som Titelen angiver, og han væsentlig har tænkt sin Bog anvendt i de høiere Klasser, altsaa længe efter at Fundamentet i Sprogundervisningen allerede er lagt. Den sidste derimod, som netop har havt til Hensigt at levere en igjennem hele Skolen tilstrækkelig Bog, har med alle sine Fortjenester af Sprogstoffets Behandling saa mange særlige, for ikke at sige paafaldende Anstuelser af Sprogbygningens Fænomener og en for Mange saa libet tiltalende Fremstillingsmaade,

at de ikke finde den stiftet for den Del af Skolen, hvor man netop stærkest føler Behøvet, nemlig i Begyndelsen, da den grammatiske Anstuelſe ſkal grundlægges, og dens øvrige For- tjeneſter kunne ikke opveie denne Mangel, fordi man af en Skolegrammatik i Moderſmaalet ogſaa forlanger, at den ſkal lægge den første Grundvold for den øvrige Sprogunderviſning i Skolen. Muſæus's Grammatik, der forreſten er behandlet med en uovertræffelig Syſtematik, er, ſom Erfaring har viſt, holdt i en altfor abſtrakt Tone, beſtjæftiger ſig altfor meget med de grammatiske Kategorier og for lidt med Sprogſtoffet. At bruge danſke Grammatikker i norſke Skoler, gaar ikke læn- ger an, af den Grund, at, hvad ſelve det egentlige Maalſtræb's Modſtandere, hvortil jeg ſelv i mange Henſeender viſtnok hø- rer, ikke kunne være blinde for, allerede viſje Eienommelig- heder fremtræde ſaa ſtærkt afvigende i de to Sproggrene, at de ikke kunne og ikke bør overſees, og ſaaledes fornemmelig Moderſmaalets Grammatik ikke bør foredrages efter en danſk Lærebog.

Men i det Hele taget er der ſaamange individuelle Grunde, ſom gjøre ſig gjældende ved Bedømmelſen af en norſk Grammatiks Brugbarhed for Skolen, at det maatte være en meget ſangvinſk Forfatter, ſom haabede at kunne tilfredſtille Alle. Det vilde ikke være urimeligt at antage, at den vilde for Skolernes Bedkommende være heldigſt ſitueret i denne Hen- ſeende, ſom vilde tage Madvig's latinſke Grammatik til Møn- ſter og, ſaavidt ſom Sprogſtoffet tillod det, følge hans Syſtem Skridt for Skridt. Det vilde viſſelig heller ikke være af Veien, om den latinſke Skolegrammatik opſtillede et ſaadant Mønſter, ſom kunde følges af alle de øvrige. Det vilde ſpare Skolen baade Tid og Brøderi, at hele Sprogunderviſningen blev dre- ven efter en Norm. Men ſpecielt Madvig's Grammatik inde-

holder et System, som netop er dikteret af det latinske Sprogs særegne Fænomener, og som ikke med Held kan anvendes paa vort Sprog, og saaledes vilde et saadant Forsøg neppe blive heldigt. Men da nu de nyere Sprogs Grammatikker næsten alle ere skrevne i en traditionel Form, som ikke gjør nogen Paastand paa en særegen videnskabelig Anskuelse, eller ogsaa væsentlig ere anlagte efter den nemmeste Maade at indøve det fremmede Sprogstof paa, saa maa den videnskabelige Undervisning i Grammatik (Grammatikkens almindelige Fænomener) støtte sig til Moderomaalet og det latinske Sprog, og eftersom den latinske Grammatik har altfor stor Autoritet til at kunne affattes og heller ikke bør det, saa maa Skolen finde sig i at have to Grammatikker med noget afvigende Systemer, den norske og den latinske; den norske Grammatik maa da se til at rette sig saa meget som muligt efter den latinske, saa vidt som det kan ske uden Brud paa en rigtig Opfatning af Sproget paa den ene Side og det almindelige grammatiske System paa den anden. Kunde de øvrige nyere Sprogs Grammatikker blive behandlede efter det samme System, saa vilde visselig meget være bundet for Skolen til Besparelse af Tid og Arbejde, og det vil afhænge af, hvorvidt dette mit Forsøg vinder noget almindeligt Bifald hos mine Kolleger, om jeg ogsaa skal forsøge mine Kræfter videre i denne Retning.

Hvad jeg især ved disse Bemærkninger har ønsket at henlede Opmærksomheden paa, er den Grundanskuelse af de grammatiske Fænomener, hvorpaa Behandlingen er bygget, og det i Overensstemmelse dermed udviklede System.

Sproget er en levende Organisme; det bestaar af mangfoldige Enkeltheder, der alle samle sig i en Enhed, hvorfra de have sit Udspring. Denne Enhed er Sætningen; denne er Begrebet, hvorpaa Sætningsdelene ere Lemmer, medens Ordene

ere Stoffet, de Muskler og Ben, hvoraf Lemmerne ere dannede. Al Sprogbygning gaar ud paa at danne Sætningen α : Sætningen i overordnet Betydning, som Udtryk for en afsluttet Tante. Bisætninger ere i Forhold til Sætningen i denne Betydning ikke Andet end de øvrige Sætningsdele, Lemmer paa dens Legeme. Disse Sætningsdele ere igjen grupperede om de to Hovedbestanddele af Sætningen, Subjekt og Prædikat, forsaavidt de ikke ere en af dem. Det Stof, hvoraf saaledes Sætningen dannes, er Ordene, Taledele. Dette er det ene Delingsprincip; det maa haade Taledele og Bisætninger, som Vikarier for Taledele, underkaste sig. Det andet er Forskjellen imellem Form og Indhold, som C. F. Becker først har videnskabelig fremstillet i sin „Organismus der Sprache“ og Wurst praktisk behandlet i sin „Sprachdenklehre“, med en fortræffelig Methode tiltrods for Titelens barbariske Sammensætning. Hidtil have andre Gramatikere ikke ændset denne Side af Sprogets Behandling, maasse af Frygt for at den skulde være „for videnskabelig“, en Frygt, som paa en paafaldende Maade gaar igjen hos mangfoldige Lærere, ligesom om ikke en isandhed videnskabelig Behandling maatte lede til det klareste, fatteligste, mest gjennemsigtige System. Skolen skal ikke blot meddele Videns, men ogsaa veilede til en rationel Indsigt i denne Videns indre Sammenhæng, m. a. D. til en bevidst systematisk Tænkning, og saaledes være en Forskole til Videnskabelighed; dennes væsentlige Elementer bør ikke være borte fra Skolen. Form og Indhold er saadanne væsentlige Elementer i den videnskabelige Tænkning; deraf udvikler sig netop de to Hovedretninger — Idealisme og Realisme —, som bestandig ligge i Strid, men dog ikke kunne undvære hinanden. Idealismen støtter sig til Realismen, og denne paa sin Side — forudsat at den i Virkeligheden er en videnskabelig Realisme — stræber

mod hin, ligesom Indhold og Form gjensidig trænge til hinanden. Ligesom Sprogundervisningen ogsaa i mange andre Henseender er i saa fremtrædende Grad stillet til at bære den intellektuelle Opdragelse i Skolen, saaledes er Grammatikkens fortrinnsvis det Felt, som egner sig til at ihdeliggjøre Elementerne i denne Dualisme. I enhver anden Retning af menneskelig Videnskab, der kunde egne sig til Undervisningsstof, er den ene Side — og især den reale — saa ensidig overveidende, at man ikke med nogen Frugt kan fremholde den anden. I Sprogstudiet derimod, i hvilket Tænkningen gjør Tankens Udtryk, Sproget til sit Stof, ligger det Subjektive og det Objektive, Form og Indhold, saa nær hinanden, at de næsten falde sammen, og det indeholder ligesaavel Opfordring til at gjøre den ene som den anden Side til sin Gjenstand. Derfor karakteriserer man saa ofte ved en ensidig Opfatning Sprogundervisningen som formelt dannende, men med Urette; thi den har ligesaavel en realistisk Side, Sprogets Materiel og Litteraturens Indhold. Der gives i Virkeligheden intet andet Undervisningsmiddel, der i den Grad er stillet til at lede Tænkningen ind paa de rette Baner og ihdeliggjøre sig for sig selv. Men skal man vinde det hele Udbytte deraf, saa bør man heller ikke udbisfe noget af det Karakteristiske derved, og dertil hører netop denne Dualisme, der i Sproget har faaet et saadant Udtryk, at den let kan fattes paa et tidligt Standpunkt. Dertil kommer, at en saadan Indsigt har stor Betydning for en rigtig Opfatning af Sprogets Enkeltheder. Saaledes maa det jo nødvendigvis lede til Konfusion, naar Disciplene lære om Substantiver, Adjektiver, Pronomina og Talord som særskilte Ordklasser, medens Pron. og Talord dog henhøre til enten Subst. eller Adjektiver, og paa samme Tid lære om de adverbiale Formord og Indholdsord, som om der ingen Forskjel var.

Paa den anden Side maa det indrømmes, at Forstaelsen af denne Forskjel, om end kun i dens Hovedtræk, stiller Fordringer til en Abstraktionsøve, der først maa udvikles. Derfor har jeg forudsat, at Disciplene ikke bør bestjæftiges med denne Side af den grammatiske Undervisning, før ved en senere Repetition, og til den Ende ere de Affnit af Paragrafferne, som forklare denne Forskjel, trykte med mindre Typer (Korpus), for at de skulle falde i Øinene. Det, som saaledes ved den første Læsning skal forbigaaes, er kun af lidet Omfang (3 à 4 §§) og er meget kort behandlet, fordi Bogens Plan ikke tillod større Vidtløstighed, og saaledes maa det overlades til Læreren, efter den Vægt, som han lægger paa denne Del af Undervisningen, igjennem Exempler og Øvelser at tydeliggjøre det. Egentlig skulde Forklaringen over Pronominernes Betydning ogsaa høre herhen, da denne netop er givet med Hensyn til at fremholde deres Funktion som Formord, men indeholder forhaabentlig Intet, som ikke ogsaa kan fattes, uden at dette Hensyn fremhæves, og derfor har jeg tænkt mig, at den burde læses med strag, idet nemlig dette Bekjendtskab med Pronominernes Brug netop vilde lette Opfaringen af Forskjellen mellem Formord og Indholdsbord.

Derimod har jeg været i Tvivl om, hvor vidt jeg burde udstrække Væren om Formordene. I Almindelighed hylder jeg vistnok den Regel, at man ikke paa Sandhedens Betøftning skal lempe sig efter Disciplenes Fattesevne, men hellere lade dem lære noget Rigtigt, som de først senere ville forstaa, end noget mindre Rigtigt, som de tilshneladende forstaa lettere, men som i Virkeligheden efterlader en Begrebsforvirring, som de senere have vanskeligt for at blive af med. Men denne Regel bør dog ikke tyles for vidt. Der er ingen Tvivl om, at f. Ex. alle Modalitetsverber rigtig bør opfattes som Form-

ord, ligesaa at de kopulative Verber ogsaa indbefatte Passiverne af de Attribut sthyrende (Appositionsverber), at de adverbiale Formord indbefatte langt flere end de i min Bog opregne-
 Men det vil være for vanskeligt at bringe Eleverne til at forstaa, hvorfor bør (gaa) er Formord, men ikke har Lov til (at gaa), tør, men ikke bøver at, skal, men ikke er forpligtet til at, hvilken Vanskelighed foreges ved de fremmede Sprog, s. Ex. Engelsk, der er nødt til at konjugere sine Modalitetsverber ved Omskrivninger, can — have been able, must — have been obliged o. l. — Ligeledes, at „kalde“ er et Indholdsord, men „kaldes“ et kopulativt Verbum, hvilket endnu vanskeliggjøres derved, at Adjektiverne ved de fleste lignende tage Præposition foran sig, ansees for, holdes for, gjøres til o. s. v.; og endelig, at Adverbier, der ligefrem afledes af Indholdsord, kunne være Formord, fordi de bestemme Kopula i Sætningen.

Uagtet man nemlig gjør Forskjel paa Form og Indhold (Begreb), saa er jo Form selv et Begreb, der er modtageligt for Udviklinger og Modifikationer som ethvert andet. Formen har altsaa, ligesaaavel som det Tankens Stof, som den omslutter, sit eget Indhold, der ogsaa faar sin Ghldighed ved Tankens Udtryk, og disse to Indhold kunne komme til at berøre hinanden saa nær, at det ene ved en ubetydelig Forandring i Opsætningen gaar over til det andet. Men at indlade sig paa disse Tænkningens Subtiliteter, vilde være upraktisk og snarere lede til Begrebsforvirring end =forklaring. Derfor har jeg anseet det for hensigtsmæssigst, at gaa en Middelvei, idet jeg kun har betegnet som Formord saadanne, som tydelig og bestemt vise sig som saadanne.

I Overensstemmelse med denne Plan har jeg ogsaa maattet indrette Terminologien, skjønt den forhaabentlig ikke vil vise sig saa forskjellig fra den almindelige, at det i nogen

Maade skulde vanskeliggjøre Bogens Brug. Jeg har saaledes kun anvendt Udtrykket kopulative Verber om er, bliver, vorder, hedder, synes, men brugt Benævnelsen uselvstændige Vb. om den hele Klasse, hvortil baade disse og Passiverne af de Attribut styrende Verber høre. Der er vel endog nok af dem, der følgende Madvig's Autoritet helst vilde have Benævnelsen Kopula rent fjernet, fordi de benægte, at noget Verbum, endogsaa er, er et rent Formord. Derne Anskuelse er dog aabenbar urigtig. En hel Mængde Formord ere oprindelig Indholdsord eller afledede af Indholdsord, men det hindrer ikke, at de helt og holdent udtrykke en Tankens Form. Konjunktionen og kommer af øge (auka), de relative Adverbier have for en stor Del en saadan Oprindelse, som jeg i Grammatikken selv har forklaret; saaledes udtrykke baade være og blive Begreberne Væren og Tilbliven, absolut taget, og ere altsaa Indholdsord. Men idet de forbindes med Prædikationsnommen, tabe de aldeles denne Betydning og udtrykke kun Prædikates Form. Ved Sætningen: Vandet er koldt, er det paa ingen Maade Meningen at sige, at Vandet er; Subjektets Tilværelse er en Forudsætning, som forstaar sig af sig selv og uden hvilken Prædikaret koldt ikke kunde blive udsagt om Subjektet. Med a. D., det Prædikat, der oprindelig udsagde om Subjektet Tilværelsen, indskrænket ved en Bestemmelse, der betegnede en særegen Tilværelsens Maade, nedsaak til Form, fordi det var unødigt at udsige i hvert Øieblik om et Subjekt, at det var, da dette maa være enhver Doms Forudsætning. Men paa samme Tid blev det Ord, som udtrykte Tilværelsens Maade (filosofisk talt, Tilværelsens Form), det væsentlige Prædikat (Prædikationsnommen). Ligejaa ere Modalitetsverberne betegnede som Indholdsord, og blandt de formale Adverbier ikke opregnede alle de, der afledes

af Indholdsord, med Undtagelse af nogle faa, hvis Brug er specielt forklaret.

Andre Afvigelser fra det Sædvanlige i Formordenes Terminologi have sin Grund i en, som det forhaabentlig skal erkjendes, rigtigere Anskuelse af deres Karakter. Under Pronomina have alle Grammatikker en hel Klasse Ord, der aldeles ikke indgaa under den almindelige Definition af Ordklassen, nemlig de ubestemte Pr. Jeg har derfor opført dem under Talordene, idet jeg har forklaret den forskjellige Maade, hvorpaa, og de særegne Modifikationer, hvormed de betegne et Talforhold, og forøvrigt blot gjort opmærksom paa, at disse Ord ogsaa kaldes ubestemte Pronomina. Berettigelsen af denne Opfatning tror jeg er saa klar, at den ikke tiltrænger slynderligt Forsvar. Pronomina høre til det Slags Formord, der betegne Begrebet ved Henvisning til et eller andet Forhold, hvori det forekommer; saaledes de personlige, possessive, demonstrative, relative og spørgende Pronomina. Istedetfor ethvert af disse kan indfættes Begrebsordet for den substantiviske eller adjektiviske Forestilling, som de betegne. „De staa istedet derfor“, som det hedder i den almindelige Forklaring over Pron. Men det finder ikke Sted ved de saakaldte ubestemte. Den Form, som de udtrykke, remplacerer ikke, men forudsætter Begrebet og er en Form for Omfanget af dets Forekomst. Den er altsaa et Talforhold, intet Andet — kun ikke angivet i, hvad vi egentlig talte kalde Tal. Heller ikke passer den specielle Benævnelse, hvorved de som Pron. betegnes — ubestemte. Intet kan vel være mere bestemt, end alle, enhver, hvilken som helst, ingen, nogen som helst, om man end ikke kan tælle sig dertil eller Omfanget er mathematisk bestemt; ligesaa i Latin uterque, utervis, uterlibet, neuter, o. l. Jeg har derfor bobet paa at indføre en ny Terminus, som forhaabentlig skal

indrømmes at være ikke blot tilstrækkelig, men ogsaa den eneste betegnende, nemlig negentlige Talord.

For den Række af formale Partikler, der tjene til at danne den adverbiale Bisætning, er optaget den eneste rigtige Schematisme, som Musæus har gennemført i sin „det norske Sprogs Grammatik“ ved at karakterisere dem som relative Adverbier. Om de end ikke alle ere af relativ Oprindelse, ja mange ligefrem dannede af Begrebsord, hvilket Alt ved hvert enkelt i Grammatikken selv er forklaret, saa kan man dog ikke, naar man skal forklare deres Art og Beskaffenhed som Formord, lægge andet Princip til Grund end Arten af den Form, som de betegne: for deres Vedkommende deres Funktion i Sætningsdannelsen, og denne er igjen i de adverbiale Sætninger aldeles af samme Beskaffenhed, som i de adjektiviske Relativsætninger. Demonstrativets Forhold til Relativsætningen er jo, at det i Hovedsætningen betegner den Form, hvori det i denne omstrevne Indhold maa tænkes ind. Man kalder dette Forhold attributivt, men det er egentlig appositionelt udfaldende; den adjektiviske Relativsætning er Attribut til det Substantiv, hvortil den hører, ikke til Demonstrativet, der kun foreløbig betegner det Samme, som Relativsætningen indeholder. I „den Stat, der er i Strid med sig selv“, er „den“ den Form, hvori Bisætningens Indhold ligesom samler sig til en enkelt Sætningsdel —, i „den, der er tilbøielig til Strid“, er Bisætn. Attrib. til „den“, ikke fordi det er demonstrativt, men fordi det tillige fungerer som Substantiv. Men det Samme er Tilfælde med f. Ex. der, hvor — dengang, da — derfor, fordi — uagtet, dog — hvis, saa. Naar Stræben efter tydeligt at markere Tanernes indre Sammenhæng har virket derhen, at Bisætningen sættes foran, og derved den relative Partikkel har faaet et stærkere Eftertryk paa det efterfølgende Demonstrativs

Bekræftning, der tabte sin Betonning eller bortfaldt aldeles, saa kan dette ikke være tilstrækkelig Grund til at gjøre en ny Ordklasse af disse Partikler og regne dem for „underordnende Konjunktioner“. Naar man gjør dette, gjør man et Brud paa Systemets Konsekvens, som vilber forstyrrende for en klar Opfatning af Forholdet. Man mærker bedst, naar man sammenstiller flere saadanne Sætninger, at det ikke vil blive muligt at faa Enhed i Forklaringen.

Det Sted, paa hvilket han boede (Relativs.)

Der, hvor han boede (do.)

Tengang, da han boede (do.)

Da han boede der, gif Forretningerne heldigt (Relativs. eller Konjunktionssf.?)

Kordi han boede der, gif Forretn. heldigt (Konj.sætn.)

Hvis han havde boet der, saa havde do. (do.)

Uagtet han boede der, gif F. do. (do.)

Ligesaa heldigt, som Forretn. gif, ligesaa uheldig var han i andre Retninger (Relativs.)

Forretningerne gif heldigere, end han havde ventet (Konjunktionssf.?)

Vil man derimod, som Knudsen og Andre, karakterisere dem alle som Konjunktioner, saa undgaar man vistnok Inkonsekvens i en Henseende, men gjør sig ligesuldt skyldig deri i en anden, idet man nemlig overser eller fornægter Eensartetheden af deres Funktion med de relative Pronominers og sammenstiller i en Klasse saa uensartede Fænomener som Sideordning og Underordning; med ligesaa god Grund kunde man ogsaa kalde Præpositioner underordnende Konjunktioner og skjelne dem som ordforbindende fra de relative Adverbier som sætningssforbindende Konjunktioner.

Den almindelige Oversættelse af relativ — tilbagevisende er lidet betegnende og giver Anledning til Misforstaaelse, da man jo ogsaa om andre Pron., specielt om det reflexive, siger, at de vise tilbage paa det Ord, som de staa istedetfor. Derfor har jeg anvendt en anden — Bisætningspronomina og Bisætningsadverbier, der tillige medfører den Fordel, at Tanken henledes paa Ordene's Funktioner, som det Væsentlige ved deres Karakteristik, ikke paa det Tilfældige, om de have en strengt relativ Oprindelse eller ikke.

Endelig forekommer der i Sproget nogle sætningsforbindende Partikler, der, naar man ikke vil slaa dem alle sammen i en Klasse, som kun har det vage Kjendetegn tilfælles, at de forbinde Sætninger, ikke medrette kunne henføres under de øvrige af Grammatikken opstillede Taledele. Med de øvrige Partikler, som tjene til at danne Bisætningen, er det Tilfældet, at de foruden sin forbindende Kraft udtrykke et eller andet adverbialt Forhold af Tid, Sted, Maade o. s. v., hvorved de karakteriseres som Adverbier. Men den substantiviske Bisætnings Partikel „at“, den spørgende Hoved- og Bisætnings Partikler „mon“ og „om“ betegne intetsomhelst Forhold i Sætningen, hvortil de høre, og udtrykke blot og bart Sætningens Form. De maa derfor betragtes som en egen Klasse af Formord og ere i Grammatikken opførte som saadanne. Man kunde gjerne hertil sœie det indholds- og tonløse „der“, der bruges for at omsætte Subjekt og Prædicat; men da det igjen er af en noget anden Beskaffenhed, har jeg valgt kun i en Anmærkning i Sætningelæren at forklare dets særegne Brug.

Med Hensyn til Terminologien er endnu et Par Bemærkninger at gjøre. Jeg har fulgt Madvig i at bruge Udtrykket Attribut kun om det egentlige Kongruentsforhold imellem Adjektiv (eller Substantiv i Adjektivets Forhold) og dets

Substantiv, og altsaa som sædvanlig betegnet Appositum som et Substantiv, der er Attribut til et andet. Men istedetfor at det efter Madb. er blevet almindeligt, at betegne som Apposition alt hvad der udenfor det umiddelbare adjektiviske Attribut indgaar under Kongruentsforholdet, har jeg anseet det for tydeligere at anvende dette Udtryk kun om det umiddelbare Kongruentsforhold mellem Substantiv og Substantiv, som Kong Karl, Bjerget Dobre, og derved søgt at undgaa den almindelige Feil i Grammatikkerne, at de først give denne Forklaring af Appositionens Væsen, og siden stiltiende udvide Navnet paa det midlebare Kongruentsforhold, som opstaar ved Sætningens Udvidelse eller, som det maaske rettere kan karakteriseres, ved Bisætningers Sammenbringning til enkelte Sætningsdele. Jeg har saaledes beholdt Udtrykket Attribut som den generelle Benævnelse, men, som i Musæus's Grammatik, betegnet det forskjelligt efter de forskjellige Sætningsforhold. Benævnelsen „prædikativt Attribut“ er saaledes beholdt som en passende Terminus for, hvad man ellers kalder Tids-, Maades-, Aarsagsapposition, eller hvorledes man nu elleris betegner dette særegne Forhold. Istedetfor Musæus's „faktitive Attribut“ har jeg heller villet bruge Benævnelsen „styret Attribut“, da man derved undgaar den mulige Misforstaaelse, at det kun er vbh. faciendi, hvormed dette Forhold finder Sted. Naar „Attribut“ kun anvendes om Kongruentsforholdet, og i dette Adjektivet (eller det i Adjektivets Sted staaende Substantiv), ikke kan siges at styres af det Subst., hvortil det hører, saa kan Udtrykket „styret Attrib.“ kun forstaaes saaledes, at det er styret af det Verb., hvoraf Substantivet er afhængigt, og dette er netop det Forhold, som er tilstede i Talemaader, som anse En for god, vide sig uskyldig, erkjende En for sin Overmand, gjøre til Konge o. l. — Den Forklaring, som i Grammatikken

er givne over Forskjellen imellem disse tre Slags Attributioner, vil forhaabentlig findes baade let forstaaelig og tilstrækkelig bestemt.

Jeg kunde have meget Andet at sige om mine Bestræbelser for at gjøre Udtrykket fatteligt paa den ene Side og stringent paa den anden, samt om Stoffets Begrændsning i de forskjellige Retninger, men derom maa jeg helst indskrænke mig til at henvise til Bogen selv.

Ordbannelselæren har jeg med Hensigt ikke medtaget. Det var nemlig mit Ønske at levere en Bog, der ikke var for umfangrig, og jeg havde dertil Oberlærer Vølkes dygtige Arbeide „det norske Sprogs Formlære“ for Die, hvilket jeg ansaa det for særdeles ønskeligt efter Forfatterens Plan at gjennemgaa i Skolens høiere Klasser; men i saa Fald vil det ogsaa være usødvendigt at medtage dette Stof i et Kompendium, som er beregnet paa at give i en kort Sum en Oversigt over Sprogets Ænomenener, med Moderemaal til Grundlag, der kunde være hensigtsmæssig for den største Del af Skolen nedefra opad og afsluttes paa nævnte Maade. — Imidlertid jeg har nedskrevet disse Bemærkninger, har jeg seet, at Vølke selv har udarbejdet en ny Skolegrammatik rimeligvis i samme Hensigt, som jeg; ved sit tidligere Arbeide har han vist sig saa skikket til et saadant Arbeide, at min Bog rimeligvis ikke havde seet Lyset, hvis jeg havde vidst for $\frac{1}{2}$ Aar siden, at han havde et saadant Arbeide under Haanden. Imidlertid har det været et gammelt Ønske hos mig, at se Grammatikken behandlet til Skolebrug efter en Plan som den anvendte, og hvis flere af mine Kolleger ere enige med mig i dens praktiske Anvendelighed, ligesaavel som de maa være det om dens videnskabelige Berettigelse, saa vil ialfald Skolen have sin Fordeel af Konkurrencen.

R. Feilberg.

Discipleues Forældre og Foresatte samt enhver Andet,
som interesserer sig for Skolen, indbydes til at overbære saa-
vel Examens mundtlige Deel, der vil blive afholdt efter ved-
isiede Plan, som Betjendtgjørelsen af dens Udfald, der vil
foregaae Fredag den 14de Juli Kl. 11 Fmdg.

Molde, 24de Juni 1865.

A. Brinchmann.

Plan for Hovedexamen 1860

Formiddag Kl. 9.

Dage.	Klasse.	Fag.	Examinator.
Lørdag 1ste Juli.	3 & 2 L. 2 R. 1 L. b.	Latinsk Stil. Tydsk Stil. Latinsk Stil.	Feilberg. Bugge. Rector.
Mandag 3die Juli.	3 L. 2 L. 2 R.	Lat. Oversættelse. Fransk Stil.	Feilberg. Bugge.
Onsdag 5te Juli.	3 L. 2 L. & R. 1 L. & R. b. 1 L. & R. a.	Græsk. Historie. Tydsk. Religion.	Rector. Grytnæs. Bugge. Sommerchild.
Torsdag 6te Juli.	3 L. 2 L. & R. 1 L. & R. b. 1 F.	Latin. Tydsk. Religion. Geographic.	Feilberg. Bugge. Sommerchild. Grytnæs.
Fredag 7de Juli.	3 L. 2 L. 1 L. & R. b. 1 L. & R. a.	Mathematisk. Latin. Geographic. Norssk.	Dorum. Feilberg. Grytnæs. Bugge.
Lørdag 8de Juli.	3 L. 2 L. & R. 2 F. b. 2 F. a.	Geographic. Religion. Norssk. Geographic.	Dorum. Sommerchild. Dwren. Grytnæs.
Mandag 10de Juli.	3 L. 2 L. & R. 2 F. b. 1 L. & R. b.	Religion. Mathematisk. Geographic. Fransk.	Sommerchild. Dorum. Grytnæs. Bugge.
Tirsdag 11te Juli.	2 L. & R. 1 L. & R. b. 2 F. a.	Geographic. Historie. Religion.	Dorum. Grytnæs. Sommerchild.
Onsdag 12te Juli.	2 L. & R. 1 L. & R. a. 2 F. b. 2 F. a.	Fransk. Mathematisk. Religion. Tydsk.	Bugge. Dorum. Sommerchild. Dwren.

Fredag den 14de Juli } Kl. 10 Formiddag Sprogprøve.
 = 11 — **Charakteropfl**
 Mandag den 14de August Kl. 10 Formiddag fortsættes den ved

i Molde Lærd- og Mealskole.

Eftermiddag Kl. 3.				
No.	Klasse.	Fag.	Examinator.	Prøve- relse No.
4 3 5	3 L.	Norsk Stil.	Bugge.	3
	2 L. & N.			
4 3 5	2 F.	Norsk Stil.	Dwren.	4
	2 N.	Engelsk Stil.	Sommerschield.	3
4 3 5	1 L. & N.	Norsk Stil.	Bugge.	4
	2 L. b.	Græsk.	Rector.	3
4 3 5	2 L. a.	Græsk.	Dwren.	1
	1 L. & N. a.	Tydsk.	Bugge.	5
4 3 5	1 F.	Norsk.	Grytnæs.	4
	3 L.	Engelsk.	Sommerschield.	1
4 3 5	2 L. & N.	Norsk.	Bugge.	3
	1 L. b.	Latin.	Rector.	4
4 3 5	1 L. a.	Latin.	Dwren.	5
	3 L.	Tydsk og Fransk.	Zeilberg.	3
4 3 5	1 L. & N. b.	Norsk.	Bugge.	4
	1 L. & N. a.	Historie.	Grytnæs.	5
4 3 5	2 F. a.	Naturhistorie.	Dorum.	1
	3 L.	Norsk.	Bugge.	4
4 3 5	2 & 1 N.	Naturhistorie.	Dorum.	3
	2 F. b.	Historie.	Grytnæs.	5
4 3 5	2 F. a.	Norsk.	Dwren.	1
	1 L. & N. b.	Mathematik.	Dorum.	3
4 3 5	1 L. & N. a.	Geographie.	Grytnæs.	5
	2 F. b.	Tydsk.	Dwren.	4
4 3 5	1 F.	Religion.	Bugge.	1
	2 L. b.	Engelsk.	Sommerschield.	4
4 3 5	2 & 1 N.	Naturhistorie.	Dorum.	3
	2 F. b.	Historie.	Grytnæs.	5
4 3 5	1 F.	Historie.	Zeilberg.	4
	3 L.	Historie.	Dwren.	3
4 3 5	2 L.	Historie.	Dorum.	5
	2 N.	Naturlære.	Grytnæs.	1
4 3 5	2 F. a.	Historie.		

ng.
ne afbrudte Underviisning.

N. Brindmann.

Tre Sange

for

Sopran, Alt, Tenor og Bas

af

P. G. O. Dørum.

KRISTIANIA 1865. H. Tønsbergs Bog- & Nodetrykkeri.

1. Det lille Land.

(Sopran, Alt, Tenor og Bas.)

Andante espressivo.

P. G. O. Dørum.

De sagt - nes alt de Bølger, de Stor - me lægge

mf

mf

Detailed description: This system contains the first two staves of music. The top staff is in treble clef and the bottom staff is in bass clef. Both are in a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 6/8 time signature. The music is marked *mf* (mezzo-forte). The lyrics are written below the top staff.

sig og ind - ad Bug - ten føl - ger kun

Detailed description: This system contains the next two staves of music. The notation and key signature remain the same as the first system. The lyrics continue below the top staff.

ven - ligst Luft - ning mig. Jeg hø - rer i det

f

f

Detailed description: This system contains the final two staves of music. The notation and key signature remain the same. The music is marked *f* (forte) at the beginning of the system and again at the end. The lyrics conclude below the top staff.

fz *p*

Fjer - ne en kjendt og kjær - lig Røst, og
(Alt:) og un - der

fz *p*

un - der Nat - tens Stjer - ne klar lig - ger Lan - dets
(Alt:) Nat - - tens

mf *ritard.* *p*

Kyst, lig - ger Lan - - - - dets Kyst.
(Alt:) klar lig - ger Lan - dets

mf *p*

Høegh-Guldberg.

2. Smaagutternes Sangermarsch.

(Sopran, Alt, Tenor og Bas.)

Tempo di marcia.

P. G. O. Dørum.

p

V. 1. Rask vi mar-sche-re i ord - ne - de Ra - der,
V. 2. Sprudlen - de Kil - der og kvid - ren - de Fug - le,

p

1. syn - gen - de høit o - ver By og Land.
2. su - sen - de Sko - ve i Vaa - rens Pryd,

1. Takt vel vi pas - se og To - - ner - nes Gra - der,
2. Alt, som er ungt paa vor van - - dren - de Kug - le,

1. Sam - klan - gen skjønt da vel hø - res kan.
2. jub - len - de syn - ger, at Li - vet er Fryd;

1. Sam - klan - gen, Sam - klan - gen skjønt da vel
2. jub - len - de, jub - len - de syn - ger, at

(Bas:) Sam - klan - gen skjønt da vel
jub - len - de syn - - - - ger, at

1. hø - - res, vel hø - - res kan.
2. Li - - vet, at Li - - vet er Fryd.

hø - - - - - res kan.
Li - - - - - vet er Fryd.

p dolce.

1. Se, vort Sym - bol stolt i vor Front:
2. Syng, mun-tre Dreng, frit om din Lyst

p dolce.

Se, vort Symbol stolt i vor
Syng, mun-tre Dreng, frit om din

1. Blom - - ster-krandsen om vor Bog:
2. i de fag - re Barn - doms Aar.

Front: Blomster-krand - sen om vor Bog:
Lyst i de fag - - re Barn-doms Aar.

1. Skyldfri - e Spøg krydre vor Dont!
2. Maat-te ei Sorg kvæ-le din Røst,

Skyld - fri - e Spøg kryd - re vor
Maat - te ei Sorg kvæ - le din

1. Sang be - li - ve vo - re Tog!
2. naar en - gang som Mand du staar!

Dont, og Sang be - - - li - ve vo - re Tog!
Røst, naar en - gang som Mand, som Mand du staar!

mf
pp Sop. 1. Hvad er vor Sorg vel og
2. To - - - ner - nes Væl - - - de skal

pp Hvad er vel vor Sorg og hvad er
To - ner - nes, den mil - de Væl - de

1. hvad er vel vor Kla - - - ge?
2. Glæ - - den os for - høi - - e;

vel vor Grund til Kla - - - ge, hvor
Glæ - den skal for - - høi - - e, og

1. Klart smi - ler Lyk - - ken til
2. Sang skjæn - ker Trøst un - der

klart, hvor her - ligt klart er Lyk - kens
Sang skal skjæn - ke Trøst saa god i

1. os i Barn - doms Da - - ge.
2. Li - - - vets Strid og Mø - - je.

Smil i Barn - doms Da - - ge.
Li - vets Strid og Mø - - je.

3. Rifleskyttersvisc.

(Sopran, Alt, Tenor og Bas.)

Tempo di marcia.

P. G. O. Dørum.

mf
pp

(Sopr.:) Til Vaa - ben - færd vi vil os be -
pp

pp
Til Vaa - - - ben - - - færd vi

re - - - de! hvo ved vel, naar Stormen bryder
vil os be - re - de, hvo ved vel, naar en

frem! Med Liv og Blod saa gjer - ne vi
Storm bry - der frem! Med Liv og Blod saa

fre - - - de om Nor - ge, vort dy - re - ba - re
gjer - ne vi fre - de om vort dy - - re
(Bas:) Nor - - ge, vort

Hjem. *f* Dets Æ - res blan - ke,
dy - re - ba - re Hjem. *f*

plet - fri - e Skjold ei bry - des skal ved

Frem - me - des Vold, naar hvert et Lyn, vor Rif - le sen - der

ud, for Nor - ges U - ven er Dø - dens

(Ten., Bas:) for Nor - ges

p dolce

vis - se Bud. Mo - det i Bar - men er

p dolce

mf

Arv fra hensmuldre-de Fædres Tid. Øi - et og

(Bas:) Fædres Tid. *mf*

Ar - - men vi ø - ve som de til Gavn i Strid.

mf

